

De invloed van het kwaad op een akkerbouwbedrijf

Henk Scheele

Akkerbouwer Hoeksche Waard (honderd hectare akkerbouw), Lid vakgroep akkerbouw LTO (portefeuille gewasbescherming), Lid commissie teelt HPA, Eerste kruisweg 15, 3295 LG 's-Gravendeel, Tel.: 06-22905415

Phytophthora infestans is denk ik wel de meest ingrijpende plantenziekte op een akkerbouwbedrijf. We weten allen dat de ziekte verantwoordelijk was voor een immense hongersnood in Ierland (1845-1851). Het is haast niet te geloven dat, ook nu nog, deze ziekte gedurende het groeiseizoen van de aardappelen en als het tegen zit ook nog daarna, een belangrijk deel van het doen en laten van de akkerbouwer bepaalt.

Vroeger was het simpel: maandag spuiten tegen 'het kwaad' en dan was je er voor de rest van de week vanaf. Dat is nu wel anders. Niet alleen is het kalender-spuiten achterhaald vanwege milieuoverwegingen, het is ook niet meer een garantie dat je vrij blijft van de aardappelziekte. Sinds de ziekteverwekker zich ook geslachtelijk heeft leren voortplanten is het met de betreffende rust gedaan. Een dagje plannen om boodschappen te doen met het gezin, is er niet meer bij. Wil je 's ochtends vertrekken om met zijn allen gezellig naar de stad te gaan, bestaat de mogelijkheid dat je gebeld wordt. "Geachte aardappelteler...." klinkt het streng aan de andere kant van de lijn. Dan weet je het al: foute boel. "Ga maar zonder mij, ik moet eerst de aardappels spuiten." Geweldig zo 'n waarschuwingdienst, maar leuk is anders. Ook vooruitstrevende boeren ontkomen er niet aan: 's avonds zegt je beslissingsondersteunende systeem dat je de volgende dag gerust weg kan. Maar de andere ochtend heeft het systeem zich bedacht en wordt dringend geadviseerd om onmiddellijk te gaan spuiten.

Hoe meer middelen wij ontwikkelen, hoe beter de spuittechniek wordt, hoe beter ook de waarschuwingssystemen worden: hoe agressiever de ziekteverwekker wordt. *P. infestans* weet zich te handhaven op aardappelen gedurende de winter in afvalhopen, bewaarplaatsen, opslagplanten en in de grond. Vroeger wist je dat er geen gevaar was als de temperatuur onder de tien graden bleef, nu lacht de ziekteverwekker daar om.

Op alle gebieden hebben we vooruitgang geboekt. De onkruidbestrijding doen we met een fractie van de hoeveelheid chemische middelen die we twintig jaar geleden nodig hadden. Ziektebestrijding in granen, idem dito. Deze geïntegreerde aanpak werkt bij *Phytophthora* alleen door preventieve maatregelen. Afvalhopen afdekken, opslag bestrijden, goed uitgangsmateriaal gebruiken en preventief spuiten. Het afdekken van de afvalhopen is zo belangrijk dat het Hoofd Productschap Akkerbouw een verordening gemaakt heeft, waardoor het strafbaar is om na 1 april een onafgedekte

aardappelhoop op je bedrijf te hebben.

Door de bijzonder grote verspreiding van de sporen ontstaat er elk jaar weer spanning tussen gangbare telers en biologische telers. Biologische telers spuiten niet en krijgen op een gegeven moment *Phytophthora* in hun aardappelen. Ze zijn op dat moment een besmettingsbron voor omliggende percelen. Gangbare telers zien het liefst dat dit besmette loof zo snel mogelijk vernietigd wordt. Biologische telers denken daar anders over, zij hebben rassen gekozen met een hoge knolresistentie. Met andere woorden: het gewas kan nog wel even doorgroeien en meer kilo's maken. De knollen worden toch niet ziek. Als de biologische telers aangesproken worden op hun verantwoordelijkheid om het loof te vernietigen krijg je vaak te horen dat de besmetting van gangbare percelen gekomen is. Biologische telers hebben immers veel resistentere rassen. Vroeger geloofde ik dat. Nu niet meer. Het pootgoed dat zij gebruiken is namelijk ook biologisch geteeld, met het gevaar dat een besmette biologisch geteelde poter vanuit het perceel de rest besmet.

Dankzij het Masterplan *Phytophthora* zijn er nu duidelijke afspraken over het tijdstip van loofvernietiging. Iedereen dient zich daaraan te hou-

ARTIKEL

den. Bij de eerste overtreding ontvang je een gele kaart. Bij elke volgende een rode, met een boete. Dit geldt voor alle aardappeltelers. 'Het kwaad' heeft dus in vele

opzichten een grote invloed op de hedendaagse moderne bedrijfsvoering. Niet alleen teelttechnisch, maar ook sociaal en zeker ook financieel. Het zou me dan ook heel wat waard zijn als

we totaal van deze ziekte verlost zouden zijn. Er zou elk jaar voor een vermogen bespaard kunnen worden, we kunnen weer zorgeloos met het gezin op stap en het is ook wel goed voor het milieu.

Figuur 1. Aardappelhoop met sporulerende Phytophthora. In het nevenliggende perceel werd genetisch identieke Phytophthora aangetroffen.